

UIT HET BUITENLAND

ETIKETTE VRAAGSTUKKEN IN DENEMARKEN

door Drs L. van Kampen Jr

Nadat de „ereregelen” zijn aangenomen, zijn de discussies over etikettevraagstukken, die in Nederland toch nimmer fel gevoerd werden, vrijwel geheel tot rust gekomen. Niet alle landen verkeren in deze gelukkige omstandigheid, vaak bevindt zich deze materie nog in ontwikkeling hier en daar begeleid door uitingen van heftige meningsverschillen.

In de Skandinavische landen vormen de etikettevraagstukken nog steeds een schotel voor lezingen en congressen. Op het Skandinavische congres van 1947 werd door de heer Alexander Tveede een referaat over het onderwerp gehouden en in 1953 behandelde de secretaris van de Deense accountantsvereniging, de heer M. Haerning, voor de Noorse accountants het onderwerp. Uit laatstgenoemde rede bleek dat het in de boezem van de Deense accountantsorganisatie op dit gebied nog steeds gist.

In mindere mate schijnt zulks het geval te zijn in Zweden. Van een behoefte aan wat men in Nederland ereregelen noemt, blijkt aldaar niets. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door het feit dat in Zweden het accountantsberoep in handen is van een exclusieve kleine groep, die de enige regel die de statuten van de Zweedse vereniging bevat, n.l. „De leden moeten ook overigens het goed accountantsgebruik in acht nemen”, „in hun hart hebben gegrift” zoals de heer Tveede zich uitdrukte en daarom een meer gedetailleerde uitwerking wellicht niet van node hebben. In Denemarken is men meer realistisch geaard en heeft men gemeend een nadere specificatie niet te kunnen ontberen. Men is er daar van overtuigd dat accountants ondanks „autorisatie en officiële stempels „in de praktijk maar heel gewone mensen zijn, die geneigd „zijn de bepalingen en levensregels, die hen binden en hen hinderen zich „te ontlooiën zoals zij dat graag zouden willen, te vergeten.”

In Denemarken worstelt men reeds lang met het vraagstuk. In 1939 werd door F.S.R.¹⁾ een commissie ingesteld, die het onderwerp van de reclame zou behandelen, in 1945 gevolgd door een nieuwe commissie, die een voorstel voor collegiale regels zou moeten ontwerpen. Het door deze laatste commissie uitgewerkte voorstel werd in de algemene vergadering in 1946 in Odense ter aanneming voorgelegd, doch kon niet de voor de invoering benodigde gekwalificeerde meerderheid behalen.

In 1947 zond daarop het bestuur van F.S.R. een stel „richtgevende collegiale regels” uit, welke opnieuw besproken werden, zonder dat iets meer bereikt werd dan dat een commissie de aangelegenheid verder zou bewerken.

Op dit ogenblik is men met het vraagstuk formeel nog niet verder. Het ligt evenwel voor de hand dat de voorstellen van de commissie, de besprekingen in de vergaderingen en de behandeling op congressen hun invloed op de openbare mening der accountants niet hebben gemist; het schijnt dat de voorstellen van de commissie van 1945 door de meerderheid, wellicht zelfs de grote meerderheid, der accountants als juist worden beschouwd. En daar men in Denemarken onder de noordelijke

¹⁾ Foreningen Statsautoriserende Revisoren.

landen het meest over dit vraagstuk heeft gedacht en gediscussieerd, baart het geen verwondering dat, toen men in Noorwegen een behandeling van dit onderwerp wenste, de secretaris van de Deense accountantsvereniging uitgenodigd werd om erover te komen spreken.

De oorzaak dat de voorstellen van de commissie in 1946 niet met de vereiste gekwalificeerde meerderheid werden aangenomen lag daarin dat men niet voldoende tot overeenstemming kon komen over het advertentievraagstuk. De heer Haerning deelt de naar voren gekomen meningen van de leden in drie groepen: zij die adverteren geheel verwerpen en een volledig verbod wensen, zij die geen groot vertrouwen hebben in de werking van advertenties, doch die wel mee willen doen aan een bepaalde vorm van collectieve annoncering, en zij die wensen te annoveren zoals het hun past.

Hetgeen ons bekend geworden is, heeft bij ons de indruk gewekt dat velen bewust of onbewust van de gedachte uitgaan dat in Denemarken nog een groot terrein voor accountants braak ligt, welk terrein op de een of andere wijze benaderd moet worden. Voorts moet men in het oog houden dat er in Denemarken een zeer grote groep accountants van lagere orde bestaat, voor een deel gevormd uit bijna afgestudeerde accountants, die de dupe geworden zijn van de regeling dat het aantal malen dat men het accountantsexamen mag afleggen tot drie is gelimiteerd. Daar het slagingspercentage daar niet hoger ligt dan in Nederland is er een groep ontstaan, die de kwalificatie op een haar na heeft gemist en die, voorzover men niet van plan was assistent te blijven, zich zelfstandig heeft gevestigd. Deze groep is niet gehouden aan beperkingen in de wijze waarop zij het beroep wil uitoefenen en kan vrijelijk adverteren, terwijl aan de geautoriseerde accountants door de wetgever allerlei beperkingen in de weg werden gelegd, waaraan F.S.R. nog een aantal toevoegen.

De twee genoemde factoren hebben vanzelfsprekend invloed gehad op de houding van de geautoriseerde accountants ten aanzien van het advertentievraagstuk en het is daarom niet zo verwonderlijk dat er zulk een diepgaand verschil van mening bestaat vooral bij de jonge accountants. In dit verband is ook verklaarbaar de druk, die is uitgeoefend in de richting van gemeenschappelijke annoncering en van gemeenschappelijke of verenigingspropaganda.

Bij dit laatste zij opgemerkt dat de Deense organisatie van geautoriseerde accountants in het verleden zeer weinig van zich deed spreken. Zij hield tot voor kort geen jaarlijkse accountantsdagen, terwijl haar orgaan voor een beperkte kring bestemd was. In de laatste tijd is hierin naar Nederlands voorbeeld wijziging gekomen, hetgeen niet zal nalaten de houding van de Deense accountant ten aanzien van het annonceringsvraagstuk te beïnvloeden. Men is overgegaan tot het houden van jaarlijkse accountantsdagen, terwijl het orgaan der vereniging, Revision og Regnskabsvaesen, thans gratis onder vertegenwoordigers van het bedrijfsleven wordt verspreid.

Hoewel dus de meerderheid der Deense accountants wel tegen adverteren in het algemeen is, is er evenwel een sterke stroming om advertenties (beperkt tot „visitekaartannonces”) toe te staan aan jonge, pas gevestigde accountants, b.v. gedurende drie jaar na hun vestiging. Bij de beoordeling van de draagwijdte van dit vraagstuk moet men in aanmerking nemen dat het in Denemarken regel is dat de afgestudeerde

accountants zich zelfstandig vestigen. Het Nederlandse gebruik dat zij deel gaan uitmaken van bestaande accountantskantoren komt daar slechts in geringe mate voor.

Dit laatste verschijnsel brengt weer met zich mee een ander probleem, n.l. dat van de verzorging der nagelaten betrekkingen van een overleden accountant. De fiscale aftrekmogelijkheden van verzekeringspremies zijn in Denemarken nog kleiner dan hier te lande, hetgeen o.m. tot gevolg heeft dat de verzorging van de oude dag in belangrijke mate door sparen plaats heeft, iets dat door de hoge belastingen aldaar even moeilijk is als hier. Dit gepaard met het verschijnsel dat de accountants in het algemeen als eenmanskantoor hun beroep uitoefenen, heeft speciale aandacht voor het vraagstuk van de verzorging der nagelaten betrekkingen opgeroepen. In de voorstellen van de commissie van 1945 was ook aan dit onderwerp aandacht besteed, doch daar deze niet aangenomen werden, moest het op andere wijze worden geregeld. Een kring Deense accountants heeft de z.g. weduweovereenkomst gesloten, welke ten doel heeft de weduwe te helpen met de verzorging van de cliënten, tot een meer blijvende regeling is getroffen, een ordelijke afwikkeling van het kantoor te bevorderen en de achtergelatenen van een vergoeding te verzekeren voor de goodwill, die de overledene had vergaard. Het kantoor van de overledene wordt tijdelijk beheerd door een accountantscommissie, die de cliëntiële onder een aantal accountants verdeelt, die verplicht zijn de aangeboden cliënten over te nemen tegen betaling van 20 % van het honorarium gedurende vijf jaar. Deze overeenkomst, die alleen geldig is voor Kopenhagen en het eiland Seeland, staat geheel buiten de jurisdictie van F.S.R.

Nog een factor die vermelding verdient is de verhouding ten opzichte van assistenten. Deze wordt in het algemeen geregeld door een standaardcontract, hetwelk door de F.S.R. ten behoeve van de leden is opgesteld. Dit is een uitvoerig contract. Wij vermelden hier slechts de concurrentiebepalingen. Een assistent mag binnen twee jaar na het dienstverband bij zijn werkgever geen werkzaamheden voor diens cliënten verrichten. Overtreedt hij deze bepaling dan is hij een boete verschuldigd van tweemaal het laatste door de werkgever genoten jaarhonorarium. Ook overneming van cliënten door de assistent met toestemming van de vroegere werkgever zal tegen dezelfde vergoeding geschieden.

Dit zijn enkele punten uit het etikettevraagstuk zoals het in Denemarken leeft. De overige punten hebben ongeveer dezelfde aspecten als hier te lande. Men is gewend het etikettevraagstuk te bezien in de verhouding tot de Overheid, tot het publiek, de cliënten, andere beroepen, collega's en assistenten, welke verhoudingen vanzelfsprekend in elkaar grijpen.

Bij de beoordeling van de aspecten, die het etikettevraagstuk en ook andere beroepsproblemen in Denemarken hebben moet men als belangrijk facet in het oog houden dat het beroep aldaar een wettelijke basis heeft. De titel „statsautoriseret revisor” is daar het adelspatent zoals hier te lande het „lid N.I.V.A.”. Of men lid is van de beroepsorganisatie, de F.S.R., is van ondergeschikt belang, hetgeen tot gevolg heeft dat indien de vereniging beslissingen zou nemen, die in strijd zijn met het gevoelen van een minderheid, deze minderheid eenvoudig zou uitreden. Zoiets zou hier te lande door de sterke positie die het N.I.V.A.

inneemt, nauwelijks denkbaar zijn. Vandaar dat in Denemarken een meerderheid, zelfs een grote meerderheid, nog niet voldoende is om bepaalde maatregelen algemeen ingang te doen vinden.

Wij sluiten met het wijzen op een opmerking van de heer Haerning dat etikette en etiek zich tot elkaar verhouden als een schaal tot haar inhoud. Ze moeten elkaar dekken en bij een mooie inhoud behoort een passende vorm: het geheel van regelen die het vraagstuk van de etiek omvatten.
